

Livgardens *finest hour*

Tekst og foto: Sune Wadskjær Nielsen, Forsvarets Mediecenter.

– Det må blive slaget ved Lund. Pensioneret general-løjtnant og militærhistoriker K.G.H. Hillingsø peger på nordens blodigste slag, der fandt sted 4. december 1676, som den Kongelige Livgardes finest hour gennem dens 350-årige historie.

Livgarden hed Kongens Livregiment dengang og havde allerede flere gange været i ilden, da der blev slået alarm i den danske lejr nord for Lund tidligt om morgenen den 4. december. Livregimentets højt respekterede chef, generalløjtnant Niels Rosenkrantz, blev dræbt af en svensk kanonkugle ved Helsingborg den 3. juli, og nu havde den 37-årige adelsmand fra Mecklenburg i Tyskland oberst Siegfred Bibow overtaget kommandoen.

Dulmede dødsangsten

Dagen begyndte dårligt for den danske hær, der blev taget på sengen, fordi svenskerne i nattens mulm og mørke rykkede over en å, som på grund af et omslag i vejret lige var frosset til. Hovedkuld måtte den danske hær bryde op for at standse svenskerne, og inden Kongens Livregiment nåede frem til slagmarken havde det svenske rytteri med Kong Carl den XI i spidsen slået den danske venstre fløj på flugt. Ved 10-tiden havde oberst Bibow fået sine soldater opmarcheret ved galgebakken nord for Lund side om side med resten af det danske infanteri. På dette tidspunkt var soldaterne sandsynligvis berusede, da der i begge hære blev uddelt rigeligt med brændevin for at dulme dødsangsten. Danskerne, der var de svenske fodfolk talmæssigt overlegne, gik til angreb.

Nedslagtede finner

Kongens Livregiment dukker kun glimtvis op i de historiske beretninger om den voldsomme nærkamp mellem de to hæres infanteri. Syv-otte gange skal Bibow have sendt soldaterne frem mod svenskerne. Livregimentet rev tre svenske regimenter op og drev dem tilbage. Værst gik det ud over nogle finske dragoner, der kæmpede til fods. De havde længe holdt stand over for det danske rytteri, men da garderne begyndte at kyle granater ind blandt finnerne,

Under den skånske krig 1675-79 var Kongens Livregiment en decideret eliteenhed. I slaget ved Lund måtte garderne gøre deres yderste for at redde resterne af den danske hær.

faldt der så mange, at de ikke kunne modstå Bibows angreb. I triumf kunne han bemægtige sig deres sorte fane, da næsten hele regimentet var hugget ned. Hele det svenske artilleri faldt i danskernes hænder.

Danskere i panik

Indtil først på eftermiddagen så det ud til, at danskerne skulle stå som sejrherre ved Lund, men så dukkede Carl XI og hans rytteri, som ingen havde set i timevis, igen op på slagmarken i ryggen på den danske hær. Det gav de svenske tropper nyt mod, og de angreb den danske hær fra flere sider på en gang.

– Den ordnede kamp blev meget kort. Efter et kvarter var alt organiseret modstand slut. De omringede danske enheder gik i panik og på det nærmeste i total opløsning, fortæller de svenske historikere Claus Wahlöö og Göran Larsson.

Kun Bibow og hans kollega oberst Lewentzau formåede at holde orden i geledderne i deres regimenter.

Slutspil ved Valkärra Kirke

Foran Valkärra Kirke samlede danskernes sidste to regimenter på 4-600 mand sig til en ubrydelig firkant.

– Hvor som helst svenskerne ville angribe, mødte dem modige blikke, skarpe klinger og dræbende skud, fortæller C. L. v Löwenskjöld i Livgardens 200-års jubilæumsværk. De svenske ryttere kunne på deres udmattede heste intet udrette mod de beslutsomme danske fodfolk. I stedet gav Carl XI, der var ivrig efter at vinde en total sejr over danskerne, sit infanteri ordre til at angribe. Straks trak oberst Bibow sig tilbage bag stengærdet ved Valkärras kirkegård. – Hegnet var så højt, at det var nødvendigt med stiger for at bestige det. Sådanne var ikke ved hånden, hvorimod hver og en svensk, som nærmede sig, straktes til jorden af de danske kugler, fortsætter Löwenskjöld.

Så forsøgte svenskerne at trænge igennem et hul i kirkegårds-muren, men også dette træk havde Bibow forudset. Han satte ild til nogle nærliggende bygninger, så svenskerne fik røg i øjnene, mens danskerne i ro og orden trak sig tilbage i ly af mørket. Fordi Kongens Livregiment

stod fast, lykkedes det 10-12 danske eskadroner rytteri at undslippe blodbadet ved Lund.

Den 5. december mødte den danske kong Christian V de sørgelige rester af sin hær.

– Med hatten i hånden takkede han de på højre fløj stående officerer og menige – heriblandt livregimentet – fordi de havde stået fast og kæmpet 'som ærlige soldater' [...] Derimod red kongen forbi de regimenter, der var flygtet, og værdigede dem ikke et ord, står der i Livgarden gennem 300 år.

De 112 sårede gardere, der overlevede slaget, fik hver en dukat for deres indsats. Oberst Bibows tapperhed blev belønnet med titlen som generalmajor. Ligesom sin forgænger faldt han i kamp, da han i spidsen for sine folk blev dødeligt såret under stormen på Malmøhus fæstning 26. juni 1677.

Der findes næsten ingen danske fremstillinger af slaget ved Lund 4. december 1676. Heller ikke kong Christian V, som efter krigen fik vævet en række tapeter med scener fra Skånske Krig, ønskede at blive mindet om det sørgelige slag, hvor 5.000 danske soldater mistede livet.